

VAGYONVÉDELEM HELYZETE, FELADATAI ÉS A JOGALKOTÁS

E tanulmányban a magánbiztonságról kell számot adnom, de a magánbiztonságból érkezők inkább magára a magánbiztonság helyzetére voltak kíváncsiak, és kérték, hogy a vagyonvédelem aktuális helyzetéről, feladatairól és jogalkotás kapcsolatáról is tartsak néhány szóban ismertetőt. Megpróbálom a kettőt valamilyen módon összekötni és egy közös alapról elágazva, majd ismét találkozva eljutni a konklúziókhöz.

A modern értelemben vett tudomány strukturális alapjainak lerakásához talán az egyik legfontosabb név nemcsak Magyarországon, hanem Európában is, akinek munkássága példaértékű, Széchenyi István. Létrehozta a Magyar Tudományos Akadémiát és az addig létező, ám hazánkban keret nélkül mozgó tudomány szakemberei és műhelyei számára próbált teret adni. A Tudományos Akadémia volt az a terep, ahol a tapasztalatot, tudást gyűjtötték, rendszereztek, és számos tudományág területén elmélyülhettek a kutatók. A következő ilyen fontos állomás a tudásmegosztás, amely elengedhetetlen egy nemzet felemelkedése érdekében. Klebersberg Kunó az általa megálmodott és létrehozott iskolai hálózatokon keresztül megtanította a magyar nemzetet írni, olvasni és ezzel lehetővé tette, hogy a Széchenyi által lerakott alapokon nyugvó tudás mindenkinek eljuthasson. Ez a széles alap az, amely nem sokkal később már Nobel-díjas tudósok tucatját adta a világnak.

Nézzük a rendvédelmi területeket. Cesare Beccaria már a XVIII. században a kutatta a kriminológiát, értékes tanulmányokat készített. A XIX. században Lombroso kutatásai és eredményei voltak azok, amelyek nagy hatást gyakoroltak a rendvédelmi területekre, és amelyen keresztül elérhetünk Concha Győzőhöz, aki a magyar rendvédelem, rendészeti kutatások alapjait, tapasztalatait fogta össze és vetette papírra. Tehát van hagyomány, van múlt, amelyben Magyarország is kivette a részét és van írott anyag, amelyből dolgozhatunk, gondolkodhatunk.

A biztonság iránti igény, mint alapvető társadalmi igény jelenik meg, amelyre az állam, a társadalom globálisan keresi a választ. A kérdés, hogy a globális kihívásokra lehet-e lokális válaszokat adni és a lokális problémákat hogyan lehet globálisan kezelni, amellyel az emberek mindennapjait tudjuk nyugodtabbá, biztonságosabbá tenni.

A lokális kihívásokról néhány szó: a társadalom legtöbb tagja úgy gondolja, hogy a világ más részén lévő problémák nem juthatnak el hozzánk. A problémák távolinak tűnnek, hiába hozza elérhető közelségbe a média. A rendvédelmi szakemberek dolga, hogy a világ más végén keletkező incidensekből, problémákból - amik a hírhálókon keresztül pillanatok alatt érnek el minket - leszűrjék a kellő tapasztalatokat, azokat áttekintsék, elemezzék és azoknak a lehetséges, környezetünkben történő megjelenésére fel tudjanak készülni. Ilyen tanulságos esemény lehetett a legutóbbi időben a japán földrengés, amelyet cunami és az atomerőmű baleset kísért. Távolinak tűnt, de volt nekünk korábban Csernobilunk, ahol az információáramlás hiánya miatt a társadalmi bizalom még jobban sérült, mint az állampolgárok egészsége. Japánál nem volt ilyen probléma, ott azonnal tájékoztattak, követhettük élőben végig az eseményeket és szűrhattuk le a szükséges tanulságokat. Egy más típusú fenyegetettségre kellett figyelniünk Európában az Enterohemorragiás Escherichia

coli baktérium kapcsán, amely a németországi, majd onnan terjedő hasmenéscikket okozta, amelybe emberek százai, ezrei betegedtek meg, és amelybe emberek tucatjai haltak meg. Nyitott belső határokat hirdető unió, amelyben személy, áru és tőke szabadon áramolhat, magában rejti annak a veszélyét, hogy a mozgással nemcsak az egészséges, hanem az egészségtelen élelmiszerek és a nem megfelelő egyéb termékek és szolgáltatások is áramolhatnak. Itt rendvédelmi szakemberek ülnek, ezért a személyek szabad áramlásában rejlő kockázatokra azt hiszem, külön nem is kell felhívnom a figyelmet. Ilyen probléma az arab válság, amely mint látjuk kelet és nyugat csatája az energia feletti rendelkezésért, és amelybe az észak-afrikai országok 30-40 éve hatalmon lévő vezetői tűnnek el a történelem színpadáról. Ahonnét több tízezres menekülthullám indult el Európa irányába. Ezek között a menekültek között természetesen nem csak valódi menekültek léteznek, akiket elűldöztek, akiket politikailag fenyegettek, hanem természetesen van közöttük sok-sok börtönből szabadult köztörvényes bűnöző és a különböző terrorszervezetek is használják a lehetőséget arra, bejuttassanak Európába különböző létszámban kockázatot jelentő személyeket. Ha már a terrorveszélyzettségénél tartunk, akkor meg kell említenünk Pakisztánt, ahol Bin Laden búvóhelyét sikerült felfedni az Egyesült Államoknak. Látszólag nem közvetlen veszély Magyarország számára az amerikai katonai akció. De ne feledjük, hogy Pakisztán legnagyobb adófizető vállalata a Mol, jelentős magyar létszámmal van jelen a térségben. A magyar gazdaságra is kiható, katasztrofális hatása lehet egy esetlegesen Mol-t ért akár katonai, akár gazdasági vagy akár egy tőzsdei támadásnak.

Önálló probléma körként kell kezelni a tömegrendezvényeket. A duisburgi Technofest nevű rendezvényen nem megfelelő tömegkezeléssel tucatnyi halott volt és több ezer sérült. Ahol a szórakozni vágyó fiatalok biztonságáról gondoskodó, együttműködő rendőrségi és magánbiztonsági szervezetek nem készültek fel kellően, és nem tudták megfelelően kezelni a jelentős létszámú tömeget.

Magyarországon is különböző típusú kockázatok jelennek meg. Nem akarjuk mi ezt importálni, de ennek ellenére megjelennek, egyre inkább jelen vannak. Ezek okait feltárni, a tüneti és az okok kezelésére javaslatokat adni elsődlegesen a rendvédelem feladata. De tartós eredményt elérni, komoly válaszokat adni a kihívásokra a rendészettudomány tapasztalt szakemberei nélkül nem tudunk. A kockázatoknak természetesen számtalan oka lehet. Amelyeket szükséges megemlíteni: a környezeti, gazdasági, migrációs, etnikai, vallási, kulturális, politikai problematikák, amelyek globális kockázatként jelennek meg, és amelyeket lokálisan kell kezelni.

Eldöntendő kérdés, hogy a problémákat kinek kell kezelni: a rendőrségnek és csak a rendőrségnek vagy pedig széleskörű társadalmi összefogással, a civil társadalom, a gazdasági szereplők bevonásával együtt kell dolgozni ezeknek a kezelésében. Ez egy eldöntendő kérdés, amelyben az állam, a kormány a kompetens. Ha megszületik a döntés, szükséges úgy felkészülni és úgy végezni a tevékenységet, hogy a szervezetek – ha többet is bevonnak – együtt tudjanak működni. A rendvédelmet társadalmiasítani szükséges.

Azt hittük, Duisburg után, hogy nem történhet ilyen tragédia Magyarországon. 2011. január 15-ig hittük! Ekkor vált ismertté az a szó, hogy West Balkán. Az eset ismert. Alkalmi szórakozóhelyen, fiatalok, az interneten szerveztek bulit. A vártnál jóval nagyobb tömeget azonban nem tudták kezelni. Három tizenéves ezért életét veszítette. A politika, azonnal megpróbált reagálni és megpróbált rövid időn belül nagyon szigorú jogszabályt hozni, mely a szórakozóhelyeket szabályozza. Szükséges megemlítenem, hogy az előző évben november környékén kerestük meg az ORFK-t írásban, (egy hasonló MRTT-s rendezvényen merült fel a gondolat) amelyben jeleztük, hogy szükséges lenne a budapesti

szórakozóhelyek, konferenciaközpontok, bevásárlóközpontok biztonsága érdekében, a Budapesten tevékenykedő és az uniós rendezvények területén elhelyezkedő vagyonvédelmi cégek számára egy biztonságtudatosság erősítő rendezvényt tartani. Az indok az volt, hogy nem szeretnénk (mi a civil szféra), ha az első félévben – amíg az uniós elnökség felelősségteljes, nemzetközi munkáját végzi a kormány – egy esetleges szórakozóhelyi káresemény, netán tragédia miatt, a nemzetközi diplomáciai sikerekről elterelődné a figyelem. A válasz, az ORFK részéről érthető volt! Pillanatnyilag nagyon sok a munka, az uniós elnökségre való felkészülés miatt. De, az uniós elnökség után tartsuk meg ezt a rendezvényt. Elképzelhető, hogy talán egy West Balkán is másképp történt volna, ha az általunk felvetett rendezvényt közösen össze tudjuk hozni.

Talán még ennél is fontosabb kérdéskör (a széles társadalmi rétegeket érintő volta miatt) a Gyöngyöspatán kicsúcsosodó „pata-csata”, amelyben a társadalom a felfokozott biztonság iránti igényét megpróbálja saját maga kielégíteni. A rendszerváltásnál megjelentek a magáncégek, megjelentek a polgárőrök és ezzel sikerült szinten tartani az ismertté vált bűncselekmények számát, nem jelent meg újabb jelentős növekedés. Ám a közrend, közbiztonság alakulása különböző politikai szervezetek számára is lehetőséget jelent, médiafelületet birtokoljanak, hogy ott megjelenhessenek, politikai tőkét kovácsoljanak belőle. Gyöngyöspata az a pont, ahol a Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület már kockázatként és nem a rend biztosítása ként volt jelen. A jogalkotó gyors válasza a polgárőr szervezetek tevékenységét szabályozó törvény átírása. A módosítás elképzelhető, hogy néhány tucat szélsőséges tevékenységét befolyásolja és korlátozza, de ugyanakkor 90 ezer, egyébként munkáját tisztességesen végző polgárőr munkáját nehezíti, akadályokat gördít az útjába. A kérdés az, hogy hogyan lehet ezeket a problémákat kezelni, milyen módon lehet kiszorítani a szélsőséget a rendvédelemből és valóban az ott lévőkért folyjon a küzdelem. Egy-két év múlva valószínű, hogy ezek a szervezetek már rég nem ott fognak téblábolni, hanem az ország másik pontján próbálnak politikai tőkét gyűjteni.

Más típusú problémát jelent a meleg méltóság menete. Rendkívül nehéz ennek a tömegnek a kezelése, amelyben különböző társadalmi csoportok tudnak egymásnak feszülni, különböző értékrendek mentén. Nem tud ebből a helyzetből egy rendőrség jól kijönni, mert az egyik azt mondja, hogy védjél meg, a másik azt mondja, hogy engedjél oda. Ez talán nem annyira a magánbiztonság kérdése, de érdemes elgondolkozni rajta, hogy az egymásnak feszülő közösségek hogyan tudnak megjeleníteni olyan elfojtott társadalmi indulatokat, melyek mély szociális és egyéb válságból, problematikából fakadnak és melyet más területeken próbálnak megjeleníteni.

Jelentős a társadalmi igény a közrend, közbiztonság erősítésére. Létezik befolyásolt társadalmi igény, mert hisz, attól függően, hogy mely médiafelület hogyan jeleníti meg ezeket a problematikákat, úgy próbálja meg a közvéleményt, a társadalmat befolyásolni és úgy próbálja meg a társadalmi csoportokat maguk mellé állítani, az igényeik szintjén. Több lehetséges út van. Az erős állam az egyik lehetőség. Mert az állam a rendvédelem területeit nem liberalizálhatja. A bűnüldözés monopóliuma csakis az államot illeti meg. De a közrend, közbiztonság erősítése érdekében szükséges bevonni minél több olyan szervezetet, amelyekkel együtt tud tenni a szubjektív és az objektív biztonságérzet javításáért. Megjelentek olyan politikai csoportosulások, amelyek a „minél rosszabb, annál jobb” elvét vallják. Ennek célja politikai tőkéjük gyarapítása és politikai ellenfeleik lejáratása. Vannak, olyan szervezetek, amelyeknek az a jó, ha a társadalmi feszültségek, gondok fokozottan jelennek meg és ezt a problémát rá tudják tolni a kormányzatra. Ezzel rombolni az „erős államot”. Tehát, szükséges a társadalmi csoportok bevonása a közrend,

közbiztonság megerősítésére. Szükséges a rendészeti szerveknek az összehangolt, koordinált munkája, mindenképp szükséges az önkéntes segítők bevonása, a polgárőrök 90 ezres tömege és szükséges a hivatásszerűen polgári szerződés keretében munkát végző, közel 130 ezres vagyonőr társadalom a munkába. Nem győzöm kellően hangsúlyozni: szükséges a biztonságot társadalmiasítani. Az nem lehet, hogy a sarkon álló rendőrnek legyen a dolga minden lakásban, minden áruházban, minden szórakozóhelyen a rend fenntartása. Az emberek társadalmi igényét a biztonságra cselekvéssé kell formálni. Dr. Fleck Zoltán 2009-ben a Magyar Kriminológiai Társaság vándorgyűlésén fogalmazta meg: társadalmi zűrzavar az, ha társadalmi normasértés válik általánosan elfogadott társadalmi normává. Ezek a zavarok abból fakadnak, hogy a szabályokat sokan az elmúlt években már fölül sem tartották be és a társadalom mintakövető. Szükséges a rendőrség számára, hogy minél több embert sikerüljön bevonni napi munkájukba, akik elismeri az Ő munkájukat. Erre legkézenfekvőbb a polgárőrök és a vagyonőrök közössége elsődlegesen, akik több mint 200 ezer családot tesznek ki és ebben az esetben már beszélhetünk egy kezdődő társadalmi összefogásról. Fel kell tenni a kérdést, és teszem fel én: Lehet sikeres a rendőrség, ha az állampolgárok elutasítják az államot? Tehát, ha magára hagyjuk a rendőrséget, ha a társadalom nem bíz az államot képviselő rendőrökben, köztisztviselőkben, közigazgatásba, akkor rendkívül nehéz helyzetbe kerül a teljes magyar rendvédelem. Hogy hogyan lehet ebben a nehéz helyzetben előrébb lépni, az mindenkinek fejtörést okoz. De a napi „tűzoltás” mellett meg kell jelennie a tudománynak. A napi problémákat gondjaik között elvesző, leszegett fejjel menetelő, terhet cipelő emberekkel nagyon nehéz megoldani. Az előttük lévő küszöbre próbálnak figyelni és nem látják azt, hogy jó irányba haladnak-e. Ezért a tudománynak a feladata, hogy felemelt fejjel körbetekintsen, a döntéshozók számára megfelelő információt biztosítson, hogy ne tudjanak letévedni a döntéshozók a helyes útról. Ilyen területek a tudományban a szociológia, a rendészettudomány, a kriminológia, és még számtalan terület, amely szükséges, hogy együtt dolgozzon, és az eredményeit biztosítsa a rendészeti döntések előkészítéséhez. Ezek azok a háttér információk, amely után a jogalkotó el tudja dönteni, hogy merrefelé haladjon a társadalom és ehhez nyújtson kellő jogszabályi keretet. A jogalkotásnak megvan a maga felelőssége. Egy-egy bűncselekmény, tragédia, baleset után gyorsan hozott döntések, amelyek nem kellő megalapozottságot, hanem kapkodó erődemonstrálás érzetét keltik a társadalmi bizalmat inkább rombolják, mint erősítik. A jogalkotónak kellő megfontoltsággal, kellő körültekintéssel kell munkáját végezni. Az előkészítés szakmai felelőssége az illetékes minisztériumé, a politikai felelősség a választott képviselőké. Az elmúlt négy évben ötször szervezték át az Igazságügyi és Rendészeti-, majd Belügyminisztériumot. A folyamatosan változó vezetés és a változó koncepciók elbizonytalanították a rendvédelem „napszámosait”. Igaz, hogy a rendőri vezetők cserélhetők, igaz hogy a magánbiztonsági cégek szerződésai felbonthatóak, de a társadalom négyévente véleményt formál és olyankor a parlamenti paletta átszíneződik.

Mit tud ehhez hozzátenni a magánbiztonság oldaláról egy vagyonvédelmi kamara? A vagyonvédelmi kamarajelzéseket küld a politikai döntéshozók felé, és törekszik az együttműködésre a rendvédelmi szervekkel. Kemény munkával próbál a tudomány irányába nyitni. Ez nem egy friss kezdeményezés, hisz évek óta együttműködő partnerünk a Rendőrtisztviselői Főiskola, vagy a Nemzetvédelmi Egyetem. Megrendeltünk tudományos munkákat a Rendőrtisztviselői Főiskolától, ami a jövőkép tervezését és napi munkánkat is segíti. Fontos, hogy a kamara megalkossa a jövőképét, bevonjon társtudományokat, hisz a rendészettudomány multidiszciplináris, amely számtalan más tudományág összességéből keletkezett. Fontos a biztonsági piac kutatása, társadalmi, gazdasági, műszaki területeken.

Ezeknek a kutatásoknak az eredményeit szükséges beilleszteni a napi munkába. Hogy mondjak szélsőséges példát hozzá: az informatika olyan gyors ütemben fejlődik, hogy az a vagyonvédelmi cég vagy az a rendőrség, amely nem használja az informatika legújabb vívmányait, hetek alatt versenyképtelenné válhat. Ugyanígy szükséges a gazdasági területen a kutatás. Megnézni, hogy honnét milyen módon lehet a társadalom ezen, szegmensét stabilizálni, honnan lehet forrásokhoz jutni, hogyan jelenhetnek meg a biztonsági iparágban uniós források, K+F-re, innovációra. A társadalmi oldalról nem is beszélek, hisz annak a fontosságát mindenki látja, érzi. Szükséges ezeknek a kutatásoknak az eredményeit beépíteni a mindennapi munkába, ezeknek a kutatásoknak az eredményeit megküldeni a döntéshozók felé. Rendkívül fontos, a visszacsatolás. Nézzük meg a folyamatoknak a hatásait, mert a magánbiztonsági piac rendkívül gyorsan reagál. Akik a vagyonvédelemben dolgoznak, azok pontosan tudják, hogy itt hibázni egyszer lehet és már új szerződést kötnek másik vállalkozással. Emberek tucatjai esetleg százaik kerülhetnek utcára és vállalkozások mehetnek pillanat alatt csődbe. A kamara együttműködése során a Rendőrtiszti Főiskolával régóta dolgozik együtt. Rendkívül megtisztelő a vagyonvédelmi kamara és a vagyonvédelmi iparág számára, hogy nappali és levelező tagozaton lehet a Rendőrtiszti Főiskolán magánbiztonságot hallgatni. Nem véletlen, hogy a kamara megpróbál az ott lévő tanszékekre támaszkodva különböző kutatásokat is végezni, végeztetni. A kamarának fontos területe még a különböző tudományos társaságokkal való együttműködés, mint a Magyar Rendészettudományi Társaság vagy a Hadtudományi Társaság, de ott vagyunk a Magyar Kriminológiai Társaság eseményein, rendezvényein is. Kutatóintézetekkel próbálunk közösen gondolkodni.

Ami a legfontosabb esemény a kamara belső életében, hogy létrehozta a Tudományos és Szakértői bizottságát, amelybe különböző egyetemek, főiskolák szakemberei, tudományos fokozatokkal rendelkező oktatói, tanárai végeznek tevékenységet és próbálják a rendvédelem jövőjét segíteni. Fontos ebben a helyzetben, a kamara felelőssége, társadalmi felelősségvállalása, szerepe. Tisztázzuk, hogy miért kell ezzel foglalkoznia egy szakmai köztestületnek. A kamara nem egy gazdasági társaság, amely néhány cégtulajdonos jövőképéről kíván gondoskodni, hanem a kamara a társadalom által a jogalkotótól ráruházott köztestületi feladatai révén egy teljes társadalomért próbál felelősséget vállalni és a teljes köz érdekében kíván munkát végezni. A kamarának feladata a 130 ezer vagyonőr jövőképe a formálása, aki ebben az iparágban dolgozik, de feladata a kamarának a 10 millió ember érdekének a képviselése, akit a napi munkája során a vagyonőrök intézkedés alá vonnak. Fontos, hogy a vagyonvédelemben tevékenykedő 3700 vállalkozás megtalálja a számítását, ne tévedjen le a jog talajáról és fontos, hogy a vagyonvédelemben tevékenykedők partnerek legyenek a rendőrség és a magyar állam számára. Mert eredményt csak közös munkával tudunk elérni. A vagyonvédelem sokat emlegetett presztízsét csak kemény, következetes napi munkával tudjuk javítani.

Egyik legfontosabb feladata a kamarának a szakmai érdekképviselés, amit nagyon sokan félreértene. Nem szakszervezet vagyunk és nem politikai tevékenységet végzünk. De készítünk szakmai ajánlásokat, szakmai sztemderdeket, oktatási anyagokat.

Beszéljünk egy kicsit a jövőről. Egy fejlődő, élhető társadalomra van mindenkinek igénye. A fenntartható fejlődés, amely a világban olyan sokat hangoztatott szlogen, rendkívül fontos a biztonságban is, hogy a fenntartható fejlődést a biztonságban is meg tudjuk jeleníteni. Egy folyamatos fejlődés, amelyben nem csak anyagilag fejlődnek a vállalkozások vagy gyarapodnak a vagyonőrök, hanem szakmai felkészültségükben, tudásukban is tudnak előrelépni.

A rendészeti területek társadalmi megbecsülése is egy fontos feladat, abban a társadalomban, ahol különböző elfojtott problémák mentén feszülnek egymásnak társadalmi rétegek, csoportok, amelyet a média segítségével a háttérben néha még manipulálnak is. Tehát mindenképp szükséges a rendészeti területek társadalmi elismerése, megbecsülése érdekében a közös, összefogott munka.

Fel szokták tenni a kérdést, hogy kamarával vagy kamara nélkül. Én azt hiszem, nem a kamara léte a kérdés, hanem a rendvédelem jövőképe, a közrend, közbiztonság erősödése. Nem kamarapártinak kell lenni ahhoz, hogy a magyar közrend, közbiztonság javuljon, hanem rendpártinak kell lenni. Kockázatokkal teli világunkban szakemberek számára nem lehet kérdés az összefogás, együttműködés szükségessége. Aki rendpárti és biztonságos társadalomban szeretne élni, az nem tudja elképzelni a rendvédelem fejlődését másként csak rendőrséggel, polgárőrökkel, vagyonvédelmi cégekkel, a vagyonvédelmi kamarával együttműködve.